

دستور العمل اجرائی مضاربه

مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار

ماده ۱- مضاربه قراردادی است که به موجب آن یکی از طرفین (مالک) عهده دار تأمین سرمایه (نقدی) می‌گردد با قید اینکه طرف دیگر (عامل) با آن تجارت کرده و در سود حاصله هر دو طرف شریک باشند.

ماده ۲- بانک‌ها می‌توانند بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور بازرگانی به عنوان مالک، سرمایه نقدی (منابع) لازم را در اختیار عامل اعم از شخص حقیقی یا حقوقی قرار دهند. (۱)

تبصره ۱- بانک‌ها مکلفند در اعطای تسهیلات مضاربه به تعاونیهای قانونی اولویت دهند.

تبصره ۲- سرمایه نقدی مضاربه ممکن است توسط یک یا چند بانک تأمین شود.

ماده ۳- بانک‌ها در امور واردات مجاز به مضاربه با بخش خصوصی نمی‌باشند.

ماده ۴- بانک‌ها می‌توانند سرمایه نقدی (منابع) مضاربه را یکجا یا بر حسب نیاز به تدریج در اختیار عامل قرار دهند.

ماده ۵- بانک‌ها موظفند قبل از انعقاد قرارداد مضاربه، عملیات موضوع مضاربه را در حد نیاز بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل سرمایه و سود مورد انتظار در طول مدت مضاربه قابل برگشت است.

ماده ۶- کار لازم برای اجرای عملیات مضاربه باید طبق قرارداد مربوط تماماً توسط عامل انجام شود.

ماده ۷- هزینه‌های قابل قبول مضاربه عبارتند از:

الف- قیمت خرید کالا

ب- بیمه و حق ثبت سفارش

پ- حمل و نقل

ت- انبارداری

ث- حقوق گمرکی و سود بازرگانی

ج- هزینه بانکی

چ- هزینه‌های بسته بندی (۲)

ماده ۸- سایر هزینه‌های متعلقه به معامله یا معاملات موضوع مضاربه با مصالحه طرفین به عهده عامل خواهد بود.

ماده ۹- مدت قرارداد مضاربه حداکثر یکسال می‌باشد. در موارد استثنائی مدت مذکور با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل افزایش خواهد بود.

ماده ۱۰- بانک‌ها مکلفند بر مصرف سرمایه نقدی (منابع) و برگشت آن و همچنین بر عملیات اجرایی مضاربه نظارت لازم و کافی به عمل آورند.

تبصره - حساب عملیات بانکی ناشی از اجرای معاملات مضاربه، نزد بانک تأمین کننده سرمایه متمرکز خواهد شد. در صورتی که سرمایه نقدی توسط چند بانک تأمین شده باشد حساب عملیات بانکی مذکور نزد یک بانک به انتخاب بانک‌های تأمین کننده سرمایه متمرکز خواهد شد. (۳)

ماده ۱۱- بانک‌ها می‌توانند برای حصول اطمینان از انجام عمل مضاربه و حسن اجرای قرارداد، از عامل طبق قرارداد مربوطه، تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۲- بانک‌ها موظفند برای جبران خسارت وارده بر اصل سرمایه ضمن عقد صلح موضوع ماده (۸) این دستور العمل از عامل تعهد کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۳- حداقل یا حداکثر نسبت سهم سود بین بانک و عامل توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد.

ماده ۱۴- حداقل نرخ سود مورد انتظار (پیش بینی شده) در مورد معاملات موضوع مضاربه نسبت به سرمایه بابت سهم بانک توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌گردد.

ماده ۱۵- بانک‌ها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم اموال موضوع معاملات مضاربه و یا وثائق آن در طول مدت اجرای قرارداد مضاربه حداقل به میزان مانده سرمایه بانک به نفع بانک بیمه شود.

ماده ۱۶- بانک‌ها مکلفند در قرارداد مضاربه قید نمایند که قرارداد مذکور براساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم‌الاجرا و تابع آئین نامه اجرایی اسناد رسمی می باشد. (۴)

تبصره - معاملات که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شوند، کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۶ ماده و چهار تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ به تصویب رسید.

۱- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی در بخشنامه شماره نب/ ۱۳۲۰ مورخ ۱۳۶۳/۳/۲۹ اعلام نموده که شورای پول و اعتبار در پانصد و سی امین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۳/۱۳ مقرر داشت: "حد تسهیلات اعطائی - مضاربه - به شرکت‌های وابسته به بانک‌ها در صورتی که بیش از ۴۹ درصد سرمایه این قبیل شرکت‌ها متعلق به بانک‌ها باشد معادل ۱۰۰۰ میلیون ریال تعیین می‌شود."

۲- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی در بخشنامه شماره نب/ ۳۷ /۲۷۶ مورخ ۱۳۶۴/۲/۲ اعلام نموده که شورای پول و اعتبار در پانصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۲ مقرر داشت: "مبلغی که سازمان حمایت تولید کنندگان و مصرف کنندگان به عنوان حق حمایت از صنایع داخلی از وارد کنندگان کالا دریافت می‌نماید به عنوان یکی از هزینه های مضاربه وارداتی با مراکز تهیه و توزیع قابل قبول است."

۳- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی در بخشنامه شماره نب/ ۳۷ /۲۷۶ مورخ ۱۳۶۴/۲/۲ اعلام نموده که شورای پول و اعتبار در پانصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۲ مقرر داشت: "نگهداری حساب جداگانه برای عقد مضاربه و همچنین نظارت کامل و مستمر بانک بر اجرای شرایط قرارداد مضاربه و گنجاندن شرط نظارت کامل در قرارداد مربوط برای بانک‌ها الزامی است."

۴- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه های شماره نب/۳۶۶۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۱۴ و نب/۴۷۱۸ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۹ عنوان داشته، شورای پول و اعتبار در هفتصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۶۹/۸/۵ مقرر داشته: "به مشتریانی که تمام یا قسمتی از بدهی خود را قبل از سررسید پرداخت می‌نمایند تخفیف سود اعطا بشود."